رویش روان شناسی، سال۱۵، شماره ۶، شماره پیاپی ۱۲۳، شهریور ۱۴۰۵
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),15(6), 2026

نقش میانجی وابستگی به فضای مجازی در رابطه بین سه‌گانه تاریک شخصیت و احساس تنهایی با بحران هویت در نوجوانان

The mediating role of cyberspace dependence in the relationship between the Dark Triad of personality and loneliness with identity crisis among adolescents

مریم عباسی زاده
گروه روان شناسی بالینی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.
کریم سواری (نویسنده مسئول)
استاد تمام گروه روان شناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

Maryam Abasizadeh
Department of Clinical Psychology, Ahv.C., Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.
Karim Sevari *
Full Professor, Department of Educational Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran. *K_Sevari@pnu.ac.ir*

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش میانجی وابستگی به فضای مجازی در رابطه بین سه‌گانه تاریک شخصیت و احساس تنهایی با بحران هویت در نوجوانان انجام شد. پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی از نوع مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش نوجوانان دختر ۱۶ تا ۱۸ سال (متوسطه دوم) شهر اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ بودند. به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، نمونه‌ای به تعداد ۲۷۰ نفر انتخاب شدند. ابزارهای این پژوهش شامل پرسشنامه بحران هویت (ICQ، احمدی، ۱۳۸۷)، مقیاس سه صفت شخصیت تاریک (DTDDS، جانسون و وبستر، ۲۰۱۰)، نسخه سوم مقیاس احساس تنهایی (UCLA-LS3، راسل، ۱۹۹۶) و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (IAT، یانگ، ۱۹۹۸) بودند. داده‌ها با استفاده از روش مدل معادلات ساختاری تحلیل شدند. نتایج حاکی از برازش مناسب مدل بود. یافته‌ها نشان داد که سه‌گانه تاریک شخصیت، احساس تنهایی و وابستگی به فضای مجازی همگی با بحران هویت رابطه مثبت معناداری دارند (p<۰/۰۱). همچنین سه‌گانه تاریک شخصیت و احساس تنهایی به صورت غیر مستقیم از طریق وابستگی به فضای مجازی قادر به پیش‌بینی بحران هویت در نوجوانان بودند (p<۰/۰۰۱). نتایج این پژوهش نشان می‌دهد نوجوانانی که سطوح بالاتری از صفات سه‌گانه تاریک و احساس تنهایی را تجربه می‌کنند، به احتمال بیشتری به فضای مجازی وابسته می‌شوند و این وابستگی می‌تواند شدت بحران هویت آنان را افزایش دهد. بنابراین، بحران هویت در نوجوانان حاصل تعامل ویژگی‌های شخصیتی ناسازگار و عوامل هیجانی با الگوهای رفتاری مرتبط با فضای مجازی است و نمی‌توان آن را صرفاً به عوامل درون‌فردی نسبت داد.

واژه‌های کلیدی: *سه‌گانه تاریک شخصیت، وابستگی به فضای مجازی، احساس تنهایی، بحران هویت.*

Abstract

This study aimed to determine the mediating role of cyberspace dependence in the relationship between the dark triad of personality and loneliness with identity crisis in adolescents. The present research was a descriptive-correlational study using structural equation modeling. The statistical population consisted of female adolescents aged 16 to 18 years (upper secondary school) in Ahvaz, Iran, during the 2025–2026 academic year. A sample of 270 participants was selected through multistage cluster sampling. The instruments used included the Identity Crisis Questionnaire (ICQ; Ahmadi, 2008), the Dirty Dozen Dark Triad Personality Scale (DTDDS; Jonason & Webster, 2010), the third version of the UCLA Loneliness Scale (UCLA-LS3; Russell, 1996), and the Internet Addiction Test (IAT; Young, 1998). Data were analyzed using structural equation modeling. The results indicated a good model fit. Findings showed that the dark triad of personality, loneliness, and cyberspace dependence all had significant positive relationships with identity crisis ($p < .01$). Furthermore, the dark triad and loneliness indirectly predicted identity crisis in adolescents through cyberspace dependence ($p<.001$). The results of this study indicate that adolescents who experience higher levels of Dark Triad personality traits and loneliness are more likely to develop dependence on virtual space, and this dependence can increase the severity of their identity crisis. Therefore, identity crisis in adolescents appears to result from the interaction between maladaptive personality traits and emotional factors with behavioral patterns related to virtual space, and it cannot be attributed solely to intrapersonal factors.

Keywords: *Dark Triad of Personality, Cyberspace Dependence, Loneliness, Identity Crisis.*

نوع مقاله: پژوهشی | **دریافت:** خرداد ۱۴۰۵ | **پذیرش:** خرداد ۱۴۰۵ | **ویرایش نهایی:** شهریور ۱۴۰۵

مقدمه

دوره نوجوانی یکی از حساس‌ترین و در عین حال پیچیده‌ترین مراحل تحول انسان محسوب می‌شود که به عنوان پلی میان کودکی و بزرگسالی شناخته می‌شود (راپی[1] و همکاران، ۲۰۲۳). این دوران با تغییرات بنیادین در ابعاد جسمانی، روانی، شناختی و اجتماعی همراه است. فرد با پرسش‌های بنیادین درباره ماهیت خود، جایگاهش در جهان و اهداف آینده‌اش روبه‌رو می‌شود. این گذار تکاملی، اگرچه با پتانسیل‌های رشدی فراوانی همراه است، اما به دلیل سرعت تغییرات و نیاز به بازسازی ساختار روانی، نوجوانی را به دوره‌ای پرمخاطره و حساس تبدیل کرده است (هاتانو[2] و همکاران، ۲۰۲۲). در واقع، نوجوان در این مرحله ملزم است تا با رها کردن الگوهای رفتاری کودکی، به هویتی منسجم و پایدار دست یابد که او را برای پذیرش نقش‌های اجتماعی در بزرگسالی آماده سازد (برانج[3]، ۲۰۲۲). یکی از محوری‌ترین و در عین حال چالش‌برانگیزترین مفاهیم در این دوره، مسئله هویت[4] و پیامد احتمالی آن یعنی بحران هویت[5] است. هویت را می‌توان مجموعه‌ای سازمان‌یافته از ویژگی‌ها، باورها، ارزش‌ها و اهدافی دانست که فرد را از دیگران متمایز کرده و به او احساس تداوم و یکپارچگی در طول زمان می‌بخشد. به عبارت دیگر، هویت پاسخ به پرسش «من کیستم؟» است (مارتین[6] و همکاران، ۲۰۲۵). زمانی که نوجوان در فرآیند یکپارچه‌سازی این عناصر با شکست مواجه شود یا در انتخاب میان گزینه‌های مختلف دچار تردید عمیق گردد، پدیده‌ای تحت عنوان بحران هویت شکل می‌گیرد (آچیسان و پاپادیما[7]، ۲۰۲۶). بحران هویت وضعیتی است که در آن فرد نسبت به نقش‌های خود احساس سردرگمی کرده و نمی‌تواند تعهدی نسبت به ارزش‌های فردی یا اجتماعی پیدا کند (اوپیدال[8] و همکاران، ۲۰۲۲). این بحران می‌تواند به اضطراب شدید، کاهش عزت‌نفس، انزوای اجتماعی و حتی رفتارهای پرخطر منجر شود و در صورت عدم مدیریت صحیح، پایه گذار اختلالات روانی در بزرگسالی گردد (فیشر[9]، ۲۰۲۳).

در شکل‌گیری و تداوم بحران هویت، عوامل گوناگونی دخالت دارند که یکی از جنبه‌های کمتر شناخته‌شده اما پراهمیت، ویژگی‌های شخصیتی و به طور خاص سه‌گانه تاریک شخصیت[10] است (مک لارتی[11] و همکاران، ۲۰۲۲). سه‌گانه تاریک شامل سه خصیصه متمایز اما هم‌پوشان ماکیاولیسم یعنی تمایل به بهره‌کشی و فریب دیگران، نارسیسم یا خودشیفتگی یعنی نیاز شدید به تمجید و خودبزرگ‌بینی و سایکوپاتی یعنی فقدان همدلی و رفتارهای ضد اجتماعی است (هامپجز[12] و همکاران، ۲۰۲۵). افرادی که دارای این صفات هستند، معمولاً خودمحور بوده و در روابط بین‌فردی فاقد شفقت می‌باشند (دژاکویچ و راولندز[13]، ۲۰۲۶). ارتباط این سازه با بحران هویت از آن جهت حائز اهمیت است که نوجوانان دارای این ویژگی‌ها، به دلیل تمرکز افراطی بر خودِ کاذب و نیاز به تایید بیرونی در نارسیسم یا نگاه ابزاری به دیگران در ماکیاولیسم، در ایجاد یک هویت درونی و اصیل دچار مشکل می‌شوند (والاس و بوئل[14]، ۲۰۲۵). این افراد به جای کشف خودِ واقعی، هویت‌هایی بر اساس دستکاری محیط و جلب توجهات موقت بنا می‌کنند که ناپایدار بوده و با کوچکترین تنشی فرو می‌پاشد، که این خود منجر به تعمیق بحران هویت و سردرگمی نقش می‌گردد (شمیدت[15] و همکاران، ۲۰۲۵). برنچ و برمان[16] (۲۰۲۳) در پژوهش خود بیان کردند که ویژگی‌های شخصیت تاریک با آشفتگی هویت ارتباط مستقیمی دارند.

عامل کلیدی دیگر که در روان‌شناسی نوجوانی با ساختار هویت گره خورده است، احساس تنهایی[17] است (شلقین[18]، ۲۰۲۵). احساس تنهایی یک تجربه ذهنی ناخوشایند است که از ناهماهنگی بین روابط اجتماعی موجود و روابط اجتماعی مطلوب ناشی می‌شود. این پدیده صرفاً به معنای تنها بودن فیزیکی نیست، بلکه خلأ عاطفی و احساس درک نشدن توسط دیگران را شامل می‌شود (تورنر[19] و همکاران،

1 Rapee
2 Hatano
3 Branje
4 identity
5 identity crisis
6 Martin
7 Acheson & Papadima
8 Oppedal
9 Fisher
10 Dark Triad of personality
11 McLarty
12 Hampejs
13 Djakovic & Rowlands
14 Wallace & Buil
15 Schmidt
16 Branch & Berman
17 loneliness
18 Shalghin
19 Turner

۲۰۲۴). در دوران نوجوانی که نیاز به تعلق به گروه‌های همسالان به اوج خود می‌رسد، احساس تنهایی می‌تواند به شدت آسیب‌زا باشد (جفرسون[1] و همکاران، ۲۰۲۳). نوجوانانی که از فقدان پیوندهای اجتماعی عمیق رنج می‌برند، در فرآیند شکل‌دهی به هویت خود دچار اختلال می‌شوند؛ چرا که بخش بزرگی از هویت در تعامل با دیگری و بازخوردهای اجتماعی شکل می‌گیرد (برانج و همکاران، ۲۰۲۱). احساس تنهایی مداوم باعث می‌شود نوجوان خود را فاقد صلاحیت اجتماعی ببیند، که این امر منجر به شکل‌گیری هویتی شکننده، منزوی و در نهایت بروز بحران هویت می‌گردد (وریتی[2] و همکاران، ۲۰۲۵).

علاوه بر مسیرهای مستقیم ذکر شده، به نظر می‌رسد متغیرهای واسطه‌ای نیز در این میان نقش ایفا می‌کنند که یکی از بارزترین آن‌ها در دنیای معاصر، وابستگی به فضای مجازی[3] است (پرز تورز[4]، ۲۰۲۴). وابستگی یا اعتیاد به فضای مجازی به معنای استفاده مفرط و وسواسی از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی است که منجر به افت عملکرد در زندگی واقعی می‌شود (مایر و لو[5]، ۲۰۲۵). فضای مجازی برای نوجوانانی که در دنیای واقعی با بحران هویت روبرو هستند، به عنوان یک گریزگاه عمل می‌کند. آن‌ها در این فضا اقدام به بازنمایی هویت‌های چندگانه و مجازی می‌کنند که اغلب با خودِ واقعی‌شان تفاوت فایده‌ای دارد (ییلماز[6]، ۲۰۲۵). این وابستگی، فرد را از مواجهه با چالش‌های واقعی زندگی که برای رشد هویت ضروری هستند، باز می‌دارد و با غرق کردن نوجوان در دنیای لایک‌ها و تاییدیه‌های مجازی، بحران هویت او را تشدید می‌کند؛ زیرا هویت شکل‌گرفته در این فضا، هویتی عاریه‌ای و وابسته به بازخوردهای لحظه‌ای است (آوسی[7] و همکاران، ۲۰۲۵). نوجوانانی که دارای ویژگی‌های سه‌گانه تاریک هستند، فضای مجازی را محیطی امن برای اعمال رفتارهای ماکیاولیستی یا ارضای نیازهای خودشیفته‌وار خود می‌یابند، چرا که در این فضا نظارت اجتماعی کمتر است (مجیا سوازو[8] و همکاران، ۲۰۲۵). از سوی دیگر، نوجوانانی که از احساس تنهایی رنج می‌برند، برای جبران خلأهای ارتباطی خود به فضای مجازی پناه می‌برند تا از طریق ارتباطات سطحی آنلاین، از درد تنهایی بکاهند (مستر باچ[9] و همکاران، ۲۰۲۵).

در مجموع، می‌توان دریافت که هویت نوجوانان در تقاطع پیچیده‌ای از ویژگی‌های شخصیتی، وضعیت عاطفی و فضای مجازی قرار دارد. مسئله اصلی این پژوهش آن است که چگونه ساختارهای شخصیتی ناکارآمد و خلأهای عاطفی، از طریق مکانیسم وابستگی به فضای مجازی، منجر به تعمیق بحران هویت در نوجوانان می‌شوند. با وجود مطالعات پراکنده در مورد هر یک از این متغیرها، یک خلاء پژوهشی جدی در زمینه بررسی مدل ساختاری که سه‌گانه تاریک و احساس تنهایی را همزمان با نقش میانجی فضای مجازی بر بحران هویت بسنجد، وجود دارد. اهمیت این مطالعه در شناسایی ریشه‌های روان‌شناختی بحران هویت در عصر دیجیتال نهفته است. ضرورت و کاربرد این پژوهش در تدوین بسته‌های آموزشی و درمانی برای مشاوران مدارس و روان‌شناسان حوزه کودک و نوجوان است تا بتوانند با شناسایی نوجوانان در معرض خطر و مدیریت وابستگی‌های دیجیتال، از پیامدهای ناگوار بحران هویت پیشگیری نمایند و به شکل‌گیری نسل‌هایی با هویت‌های منسجم‌تر و سالم‌تر کمک کنند. بنابراین این پژوهش با هدف تعیین نقش میانجی وابستگی به فضای مجازی در رابطه بین سه‌گانه تاریک شخصیت و احساس تنهایی با بحران هویت در نوجوانان انجام شد.

روش

پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش نوجوانان دختر ۱۶ تا ۱۸ سال (متوسطه دوم) شهر اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ بودند. جهت برآورد حجم نمونه در پژوهش حاضر، از رویکرد کلاین[10] (۲۰۲۳) بهره گرفته شد. بر اساس دیدگاه وی، در مطالعاتی که از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده می‌کنند، چنانچه تعداد متغیرهای مشاهده‌پذیر (مشهود) بین ۱۱ تا ۱۵ عدد باشد، انتخاب نمونه‌ای با دامنه ۲۰۰ تا ۴۰۰ شرکت‌کننده کفایت می‌کند. به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۲۷۰ نفر انتخاب شدند. ملاک‌های ورود شامل قرار داشتن شرکت‌کنندگان در دوره سنی ۱۶ تا ۱۸ سال،

1 Jefferson
2 Verity
3 cyberspace dependence
4 Pérez-Torres
5 Mayer & Lu
6 Yilmaz
7 Avci
8 Mejía-Suazo
9 Mestre-Bach
10 Kline

دسترسی به فضای مجازی، اشتغال به تحصیل در زمان اجرای پژوهش، توانایی درک و پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌ها، و تمایل به مشارکت آگاهانه در مطالعه بود. همچنین، ملاک‌های خروج شامل ناقص بودن پرسشنامه‌ها، پاسخ‌دهی غیرواقعی یا تصادفی به گویه‌ها در نظر گرفته شد. روش اجرا بدین صورت بود که از بین نواحی آموزشی شهر اهواز، ناحیه ۳ به‌صورت تصادفی انتخاب گردید؛ سپس از میان مدارس دخترانه مقطع متوسطه دوم این ناحیه، ۳ مدرسه به شیوه تصادفی برگزیده شد. در مرحله بعد با هماهنگی مسئولان و دبیران، از هر مدرسه ۴ کلاس (مجموعاً ۱۲ کلاس) به‌طور تصادفی انتخاب و پرسشنامه‌های پژوهش جهت پاسخ‌گویی در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت. در راستای رعایت اصول اخلاقی پژوهش، ضمن کسب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و والدین آن‌ها و حفظ محرمانگی هویت و اطلاعات آن‌ها، به دانش‌آموزان اطمینان داده شد که شرکت در مطالعه کاملاً داوطلبانه بوده و حق انصراف در هر مرحله برای آن‌ها محفوظ است. همچنین، این پژوهش دارای کد اخلاق IR.IAU.AHVAZ.REC.1405.049 از دانشگاه آزاد اهواز است. در نهایت، داده‌ها با استفاده از روش تحلیل معادلات ساختاری و با نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۶ و AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شدند.

ابزار سنجش

پرسشنامه بحران هویت[1] (ICQ): به منظور سنجش میزان بحران هویت، از پرسشنامه بحران هویت تدوین‌شده توسط احمدی (۱۳۸۷) استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۳۰ سؤال است که میزان ابتلای نوجوانان به بحران هویت را با تأکید بر ۱۰ بعد مجزا، که بر اساس ملاک‌های DSM-IV طراحی شده‌اند، مورد ارزیابی قرار می‌دهد. شیوه نمره‌گذاری به این صورت است که برای هر سؤال نمره‌ای بین ۰ تا ۳ در نظر گرفته می‌شود. در این آزمون، حداکثر نمره بیانگر بیشترین میزان بحران هویت بوده و حداقل نمره ۹ است؛ به‌طوری که نمره کمتر از ۹ نشان‌دهنده نبود بحران هویت محسوب می‌شود. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه توسط متخصصان دانشکده‌های علوم تربیتی دانشگاه اصفهان و دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان مورد تأیید قرار گرفته است. احمدی (۱۳۸۷) پایایی این ابزار را با استفاده از روش‌های تنصیف و اسپیرمن-براون به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۹۲ گزارش کرده است (به نقل از بیرانوند و همکاران، ۱۴۰۱). در پژوهش حاضر همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

مقیاس سه صفت شخصیت تاریک[2] (DTDDS): مقیاس شخصیت تاریک توسط جانسون و وبستر[3] (۲۰۱۰) ساخته شده است و شامل ۱۲ گویه است که سه صفت تاریک ماکیاول‌گرایی، سایکوپاتی و خودشیفتگی را می‌سنجد. آزمودنی‌ها به گویه‌های این آزمون در مقیاس لیکرت ۹ نقطه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۹ (کاملاً موافقم) پاسخ می‌دهند که نمره بالا نشان‌دهنده بیشتر بودن آن صفت در فرد است و بالعکس. در این مقیاس، هرکدام از سه صفت تاریک شخصیت توسط ۴ گویه سنجیده می‌شود و نمره افراد می‌تواند برای هر بعد بین ۴ تا ۳۶ باشد. خرده آزمون‌های این ابزار همبستگی خوبی با پرسشنامه‌های خودشیفتگی، ماکیاول‌گرایی و مقیاس سایکوپاتی دارند. ضریب پایایی بازآزمایی در فاصله زمانی ۳۰ روزه برای کل مقیاس ۰/۸۹، برای ماکیاول‌گرایی ۰/۸۶، برای سایکوپاتی ۰/۷۶ و برای خودشیفتگی ۰/۸۷ گزارش شده است. روایی سازه این مقیاس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی برای هر سه عامل ماکیاول‌گرایی، سایکوپاتی و خودشیفتگی به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۱ و ۰/۷۳ مورد تأیید قرار گرفت (جانسون و وبستر، ۲۰۱۰). سؤالات ۱ تا ۴ در این مقیاس به صفت ماکیاول‌گرایی، سؤالات ۵ تا ۸ صفت خودشیفتگی و سؤالات ۹ تا ۱۲ صفت سایکوپاتی را اندازه‌گیری می‌کند. در ایران روایی پرسشنامه از طریق تحقیقات قبلی و همچنین نظر اساتید دانشگاهی قابل تأیید بوده و پایایی آن نیز به وسیله ضریب آلفای کرونباخ برای هر سه عامل ماکیاول‌گرایی، سایکوپاتی و خودشیفتگی به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۶۸ و ۰/۶۹ گزارش شده است (بشرپور و شفیعی، ۱۳۹۴). بشرپور و شفیعی (۱۳۹۴) پایایی این پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای هر سه عامل ماکیاول‌گرایی، سایکوپاتی و خودشیفتگی به ترتیب برابر با ۰/۷۵، ۰/۷۱ و ۰/۶۹ گزارش کرده‌اند. در این پژوهش ضرایب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های خودشیفتگی ۰/۸۱، ماکیاولیسم ۰/۸۳ و جامعه‌ستیزی ۰/۸۴ به دست آمد.

نسخه سوم مقیاس احساس تنهایی[4] (UCLA-LS3): این مقیاس توسط راسل[5] (۱۹۹۶) با ۲۰ گویه در یک عامل تدوین و اعتباریابی شده است. این مقیاس در قالب طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای (هرگز=۱ تا همیشه=۴) نمره‌گذاری می‌شود؛ حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس ۲۰ و ۸۰ است که نمرات بالا نشان‌دهنده احساس تنهایی بیشتر است. روایی همگرا با مقیاس تنهایی افتراقی ۰/۷۲، ضریب

1 Identity Crisis Questionnaire
2 Scale Dark personality triad traits
3 Jonason & Webster
4 UCLA Loneliness Scale Version 3
5 Russell

روایی واگرا با مقیاس تعاملات اجتماعی ۰/۶۸- و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش شده است (راسل، ۱۹۹۶). در ایران، روایی سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که این مقیاس دارای یک ساختار تک‌عاملی است و از برازش مطلوب برخوردار است و همه گویه‌ها بار عاملی بیشتر از ۰/۴۰ داشتند؛ پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ محاسبه شده است (زارعی و همکاران، ۲۰۱۶). در پژوهش حاضر همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت[1] (IAT): توسط یانگ[2] (۱۹۹۸) با هدف سنجش میزان اعتیاد به اینترنت طراحی شد و شامل ۲۰ سؤال است. این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. افرادی که نمره‌ای مساوی یا کمتر از ۴۹ کسب کنند، در گروه کاربران عادی قرار می‌گیرند و افرادی که نمره‌ای مساوی یا بیشتر از ۵۰ به دست آورند، در گروه کاربران وابسته به اینترنت طبقه‌بندی می‌شوند. یانگ و همکاران (۲۰۰۵) پایایی این پرسشنامه را به روش بازآزمایی و در فاصله زمانی دو سال، ۰/۹۲ گزارش کردند که نشان‌دهنده ثبات مطلوب ابزار در طول زمان است. همچنین ویدیانتو و مک‌موران[3] (۲۰۰۴) نشان دادند که بین نمره کل اعتیاد به اینترنت و میانگین ساعات استفاده از اینترنت، همبستگی ۰/۲۱ وجود دارد؛ از این‌رو، روایی همزمان این پرسشنامه را قابل‌توجه گزارش کرده‌اند. در ایران روایی همزمان آن با فرم بلند اعتیاد به اینترنت یانگ ۰/۸۹ گزارش شد. افزون بر این، بین نمره کل پرسشنامه و خرده‌مقیاس تکانشگری بارت همبستگی مثبت و معنادار ۰/۴۳ و با زیرمقیاس‌های گشودگی به تجربه ۰/۳۵- و توافق‌پذیری ۰/۳۹- از مدل پنج‌عاملی شخصیت، همبستگی منفی و معنادار به دست آمد (قادری و همکاران، ۱۴۰۳). همچنین پایایی آن به روش آلفای کرونباخ در پژوهش مام‌شریفی و همکاران (۱۳۹۹) مقدار ۰/۹۸ به دست آمد. در پژوهش حاضر همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد.

یافته ها

در پژوهش حاضر ۲۷۰ نوجوان دختر با میانگین و انحراف معیار سنی به ترتیب برابر با ۱۷/۰۳ و ۱/۳۹ سال شرکت کردند. در بین شرکت‌کنندگان ۷۳ نفر دهم (۲۷/۰۳ درصد)، ۱۰۴ نفر یازدهم (۳۸/۵۱ درصد) و ۹۳ نفر دوازدهم (۳۴/۴۴ درصد) بودند. تعداد ۹۵ نفر (۳۵/۱۸ درصد) از شرکت‌کنندگان رشته تجربی، ۹۱ نفر (۳۳/۷۰ درصد) انسانی و ۸۴ نفر (۳۱/۱۱ درصد) ریاضی فیزیک بودند. در ادامه و جدول ۱ شاخص‌های توصیفی و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش ذکر می‌شود.

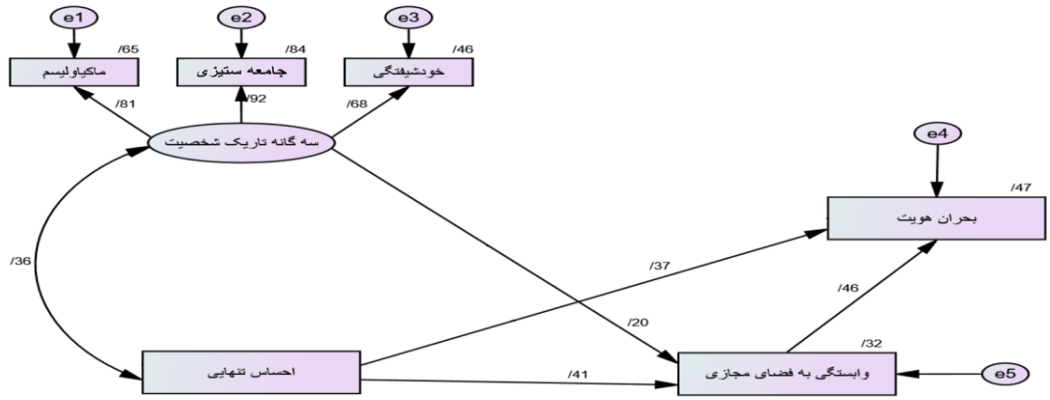
جدول ۱. ضرایب همبستگی پیرسون و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. ماکیاولیستی	۱					
۲. جامعه‌ستیزی	۰/۴۴**	۱				
۳. خودشیفتگی	۰/۴۷**	۰/۳۹**	۱			
۴. احساس تنهایی	۰/۳۱**	۰/۲۱**	۰/۲۶**	۱		
۵- وابستگی به فضای مجازی	۰/۲۹**	۰/۳۰**	۰/۲۷**	۰/۳۲**	۱	
۶- بحران هویت	۰/۲۹**	۰/۳۳**	۰/۳۷**	۰/۲۱**	۰/۲۳**	۱
میانگین	۷/۸۵	۸/۱۶	۸/۰۵	۵۷/۰۷	۷۱/۳۲	۶۱/۲۴
انحراف معیار	۲/۳۹	۲/۱۳	۲/۲۰	۱۲/۹۳	۱۷/۶۷	۱۳/۹۷
کجی	۰/۰۳	۰/۱۱	۰/۱۹	۰/۳۷	۰/۴۰	-۰/۱۴
کشیدگی	۱/۱۰	۰/۸۷	۰/۸۶	-۱/۰۹	۰/۶۰	۱/۲۱

* P‹۰/۰۵ **P‹۰/۰۱

1 Internet Addiction Test
2 Young
3 Widyanto & McMurran

جدول ۱ ضرایب همبستگی پیرسون و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را ارائه می‌دهد. نتایج تحلیل همبستگی پیرسون حاکی از آن بود که سه‌گانه تاریک شخصیت، احساس تنهایی و وابستگی به فضای مجازی همگی با بحران هویت رابطه مثبت معناداری دارند (p<۰/۰۱). مقادیر به‌دست‌آمده برای چولگی و کشیدگی در دامنه ۲- تا ۲ قرار داشت که بیانگر وضعیت مطلوب توزیع داده‌ها از نظر نرمال بودن است. افزون بر این، نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنف نشان داد که توزیع متغیرهای پژوهش تفاوت معناداری با توزیع نرمال ندارد (p>۰/۰۵). همچنین، با توجه به اینکه دامنه قابل قبول آماره دوربین-واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ در نظر گرفته می‌شود، مقدار ۱/۹۸ حاصل‌شده در این مطالعه حاکی از استقلال خطاها و نبود خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌ها است. از سوی دیگر، یکی از پیش‌فرض‌های اساسی رگرسیون خطی، نبود هم‌خطی چندگانه میان متغیرهای پیش‌بین است که به‌منظور بررسی آن از شاخص عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد. بر اساس معیار رایج، مقادیر کمتر از ۱۰ نشان‌دهنده عدم وجود مشکل هم‌خطی است. یافته‌های این پژوهش نشان داد که مقدار VIF برای تمامی متغیرها کمتر از ۱۰ بوده و بنابراین فرض نبود هم‌خطی میان متغیرهای پیش‌بین تأیید می‌شود.



شکل ۱. مدل استاندارد نهایی

در شکل ۱ مدل استاندارد معادلات ساختاری و ضرایب مسیرهای آن ارائه شده است. نتایج تحلیل مدل نشان داد که مسیر مستقیم سه‌گانه تاریک شخصیت به بحران هویت از نظر آماری معنادار نبود (p>۰/۰۵)؛ بنابراین در فرآیند اصلاح مدل حذف شد. پس از اصلاح مدل، ضرایب مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم متغیرها و سطح معناداری آن‌ها در جدول‌های ۲ و ۳ گزارش شده است.

جدول ۲. ضرایب مسیر اثرات مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل استاندارد نهایی

فرضیه	ضرایب استاندارد	مقدار t	معناداری
سه‌گانه تاریک شخصیت --> وابستگی به فضای مجازی	۰/۲۰	۳/۵۲	۰/۰۱۹
احساس تنهایی --> بحران هویت	۰/۳۷	۶/۷۵	۰/۰۰۱
احساس تنهایی --> وابستگی به فضای مجازی	۰/۴۱	۷/۳۹	۰/۰۰۱
وابستگی به فضای مجازی --> بحران هویت	۰/۴۶	۷/۹۸	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۲ نشان داد که سه‌گانه تاریک شخصیت اثر مثبت و معناداری بر وابستگی به فضای مجازی دارد (r=۰/۲۰، p<۰/۰۱۹). همچنین، احساس تنهایی هم به‌طور مستقیم بر بحران هویت (r=۰/۳۷، p<۰/۰۰۱) و هم بر وابستگی به فضای مجازی (r=۰/۴۱، p<۰/۰۰۱) تأثیر مثبت و معنادار داشته است. علاوه بر این، وابستگی به فضای مجازی (r=۰/۴۶، p<۰/۰۰۱) تأثیر مثبت و معناداری بر بحران هویت نشان داد که بیانگر نقش قوی این متغیر در پیش‌بینی بحران هویت است.

جدول ۳. ضرایب مسیر غیرمستقیم اثرات متغیرها با بوت استراپ

مسیر	بوت استراپ	حد بالا	حد پایین	sig
سه‌گانه تاریک شخصیت --> وابستگی به فضای مجازی --> بحران هویت	۰/۰۹۲	۰/۱۳۹	۰/۰۴۸	۰/۰۱۳
احساس تنهایی --> وابستگی به فضای مجازی --> بحران هویت	۰/۱۸۹	۰/۲۳۱	۰/۱۲۸	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳ نشان داد که مسیر غیرمستقیم سه‌گانه تاریک شخصیت از طریق وابستگی به فضای مجازی بر بحران هویت معنادار است (r=۰/۰۹۲، p<۰/۰۱۳)، به‌طوری که بازه اطمینان آن بین ۰/۰۴۸ تا ۰/۱۳۹ قرار دارد و شامل صفر نیست. همچنین، مسیر غیرمستقیم احساس تنهایی از طریق وابستگی به فضای مجازی بر بحران هویت نیز معنادار گزارش شد است (r=۰/۱۸۹، p<۰/۰۰۱)، و بازه اطمینان آن بین ۰/۱۲۸ تا ۰/۲۳۱ قرار دارد که نشان‌دهنده تأیید نقش میانجی وابستگی به فضای مجازی در این روابط است.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش

شاخص برازندگی	دامنه قابل‌پذیرش	مدل نهایی
نسبت خی‌دو به درجه آزادی (CMIN/DF)	کم‌تر از ۵	۱/۳۷
درجه آزادی (df)	-	۹
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۹
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۹
شاخص نیکویی برازش (GFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۹
ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	کم‌تر از ۰/۰۸	۰/۰۴

شاخص‌های برازش مدل در جدول ۴ نشان داد که مدل نهایی پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است. مقدار نسبت خی‌دو به درجه آزادی برابر با ۱/۳۷ بود که کمتر از حد قابل‌قبول ۵ است. همچنین شاخص‌های برازش تطبیقی، برازندگی فزاینده و نیکویی برازش همگی بالاتر از ۰/۹۰ گزارش شدند که نشان‌دهنده برازش بسیار مناسب مدل است. علاوه بر این، مقدار ریشه دوم میانگین مجذورات خطای تقریب کمتر از ۰/۰۸ به دست آمد که حاکی از کفایت و مطلوب بودن مدل ساختاری پژوهش است. در مجموع، این شاخص‌ها بیانگر برازش بسیار مطلوب مدل پژوهش هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش میانجی وابستگی به فضای مجازی در رابطه بین سه‌گانه تاریک شخصیت و احساس تنهایی با بحران هویت در نوجوانان انجام شد. یافته نخست پژوهش نشان داد که سه‌گانه تاریک شخصیت به طور مستقیم رابطه معناداری با بحران هویت نداشت، اما از طریق وابستگی به فضای مجازی به طور غیرمستقیم قادر به پیش‌بینی بحران هویت در نوجوانان بود. این یافته نشان می‌دهد که اثر صفات سه‌گانه تاریک بر بحران هویت بیشتر از طریق الگوهای رفتاری مرتبط با فضای مجازی اعمال می‌شود و این متغیر نقش سازوکار واسطه‌ای در انتقال اثر ویژگی‌های شخصیتی به پیامدهای هویتی را ایفا می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش‌های مجیا سوازو و همکاران (۲۰۲۵)، آوسی و همکاران (۲۰۲۵)، ییلماز (۲۰۲۵) و پرز تورز (۲۰۲۴) همسو است که نشان دادند ویژگی‌های شخصیتی ناسازگار بیشتر از طریق استفاده مسئله‌ساز از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی با پیامدهای روان‌شناختی و تحولی نوجوانان مرتبط می‌شوند. در تبیین معنادار نبودن مسیر مستقیم می‌توان گفت صفات سه‌گانه تاریک شخصیت، شامل خودشیفتگی، ماکیاولیسم و روان‌آزاری، عمدتاً در قالب الگوهای رفتاری خاص بروز پیدا می‌کنند و تأثیر آن‌ها بر سازه‌های تحولی مانند هویت اغلب به صورت غیرمستقیم ظاهر می‌شود. نوجوانانی که سطوح بالاتری از این صفات را دارند، معمولاً گرایش بیشتری به جستجوی تأیید بیرونی، نمایش اغراق‌آمیز از خود و کسب توجه اجتماعی دارند. فضای مجازی به دلیل فراهم کردن امکان خودارائه‌گری گزینشی، دریافت بازخورد فوری و کنترل بیشتر بر نحوه ارائه هویت، بستری مناسب برای ارضای چنین گرایش‌هایی فراهم می‌کند. در نتیجه، این نوجوانان ممکن است بیش از دیگران درگیر استفاده افراطی و وابستگی به فضای مجازی شوند (ییلماز، ۲۰۲۵؛ پرز تورز، ۲۰۲۴). از سوی دیگر، وابستگی به فضای مجازی می‌تواند فرایند

طبیعی شکل‌گیری هویت در نوجوانی را مختل کند؛ زیرا استفاده افراطی از این فضا ممکن است فرصت‌های تعامل چهره‌به‌چهره، تجربه نقش‌های اجتماعی واقعی و دریافت بازخوردهای اصیل بین‌فردی را کاهش دهد. این شرایط می‌تواند به شکل‌گیری فاصله میان خود واقعی و خود ارائه‌شده در فضای مجازی منجر شده و در نهایت موجب سردرگمی نقش و تضعیف انسجام هویتی شود (مجیا سوازو و همکاران، ۲۰۲۵). بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که صفات سه‌گانه تاریک شخصیت به تنهایی الزاماً به بحران هویت منجر نمی‌شوند، بلکه زمانی که با الگوهای رفتاری ناسازگار مانند وابستگی به فضای مجازی همراه شوند، احتمال بروز و تشدید بحران هویت افزایش می‌یابد (آوسی و همکاران، ۲۰۲۵).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که احساس تنهایی هم به صورت مستقیم و هم از طریق وابستگی به فضای مجازی قادر به پیش‌بینی بحران هویت در نوجوانان است. این نتیجه بیانگر آن است که احساس تنهایی می‌تواند به‌طور مستقل فرایند شکل‌گیری هویت را در دوره نوجوانی تحت تأثیر قرار دهد و همچنین از طریق افزایش وابستگی به فضای مجازی، به‌طور غیرمستقیم زمینه تشدید بحران هویت را فراهم کند. این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های مستر باچ و همکاران (۲۰۲۵)؛ ییلماز (۲۰۲۵) و وریتی و همکاران (۲۰۲۵) بود. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد نوجوانی مرحله‌ای است که در آن نیاز به تعلق، پذیرش اجتماعی و برقراری روابط صمیمانه با همسالان اهمیت ویژه‌ای دارد. هنگامی که این نیازها به‌طور مطلوب ارضا نشوند، نوجوان ممکن است احساس انزوا و طردشدگی را تجربه کند. چنین تجربه‌ای می‌تواند موجب کاهش انسجام در خودپنداره، افزایش تردید نسبت به ارزش‌ها و نقش‌های اجتماعی و در نهایت بروز بحران هویت شود (وریتی و همکاران، ۲۰۲۵). از سوی دیگر، نوجوانانی که احساس تنهایی بیشتری دارند، ممکن است برای جبران کمبود روابط واقعی به فضای مجازی روی آورند. فضای مجازی با فراهم کردن امکان ارتباط سریع، دسترسی گسترده به دیگران و فرصت تجربه تعاملات اجتماعی بدون محدودیت‌های معمول، می‌تواند برای افراد تنها جذاب باشد. با این حال، استفاده افراطی و وابستگی به این فضا ممکن است جایگزین تعاملات واقعی شود و فرصت‌های یادگیری اجتماعی و شکل‌گیری هویت پایدار را کاهش دهد. در چنین شرایطی، نوجوان به جای تجربه روابط عمیق و واقعی که به شکل‌گیری هویت منسجم کمک می‌کند، درگیر تعاملات سطحی و ناپایدار مجازی می‌شود که ممکن است به سردرگمی در شناخت خود و نقش‌های اجتماعی منجر شود (ییلماز، ۲۰۲۵). همچنین، افراد دارای احساس تنهایی، برای کاهش ناراحتی روان‌شناختی خود به محیط‌هایی روی می‌آورند که امکان جبران کمبودهای ارتباطی را فراهم کند. فضای مجازی دقیقاً چنین کارکردی دارد؛ اما در صورت استفاده افراطی، می‌تواند چرخه‌ای معیوب ایجاد کند که در آن وابستگی بیشتر به فضای مجازی، تعاملات واقعی را کاهش داده و احساس تنهایی و سردرگمی هویتی را تشدید می‌کند (مستر باچ و همکاران، ۲۰۲۵).

در مجموع، یافته‌های پژوهش نشان داد که هم ویژگی‌های شخصیتی سه‌گانه تاریک و هم عوامل احساس تنهایی در شکل‌گیری بحران هویت نوجوانان نقش دارند و وابستگی به فضای مجازی به‌عنوان سازوکاری میانجی در این رابطه عمل می‌کند. به بیان دیگر، گرایش‌های شخصیتی ناسازگار و تجربه تنهایی می‌توانند نوجوانان را به استفاده افراطی از فضای مجازی سوق دهند و این وابستگی با تضعیف تعاملات واقعی و انسجام خودپنداره، احتمال بروز بحران هویت را افزایش می‌دهد. این نتایج بر اهمیت توجه همزمان به عوامل فردی و الگوهای استفاده از فضای مجازی در فهم مشکلات هویتی نوجوانان تأکید می‌کند.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از طرح همبستگی و مقطعی اشاره کرد که امکان استنباط روابط علّی را محدود می‌سازد، همچنین اتکا به ابزارهای خودگزارشی می‌تواند با سوگیری پاسخ‌دهی همراه باشد و تعمیم نتایج به سایر مناطق جغرافیایی یا گروه‌های سنی نیازمند احتیاط است. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی با بهره‌گیری از طرح‌های طولی یا آزمایشی، نمونه‌های متنوع‌تر و روش‌های چندمنبعی از گزارش والدین، معلمان یا شاخص‌های رفتاری به بررسی دقیق‌تر روابط علّی بپردازند. از نظر کاربردی نیز طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی در مدارس با تأکید بر ارتقای مهارت‌های تنظیم هیجان، تقویت روابط بین‌فردی سالم و آموزش سواد رسانه‌ای می‌تواند در کاهش وابستگی به فضای مجازی و پیشگیری از تشدید بحران هویت در نوجوانان مؤثر باشد.

منابع

بیرانوند، ز؛ قدم پور، ع؛ صادقی، م؛ و حسنی جلیلیان، م. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش گروهی مبتنی بر نظریه امید اسنایدر بر معنای زندگی و بهزیستی روان شناختی دانش آموزان دختر درگیر بحران هویت. *رویش روان شناسی*، ۱۱ (۵)، ۳۳-۴۴.
https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2383353.1401.11.5.15.0

بشرپور، س؛ و شفیعی، م. (۱۳۹۴). ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی فرم کوتاه مقیاس سه صفت تاریک شخصیت در دانشجویان. *فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی*، ۹(۱)، ۱۱-۱. http://dorl.net/dor/20.1001.1.20080166.1394.9.1.1.9

قادری، ز؛ و معینان، د. (۱۴۰۳). ارائه مدل پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سیستم مغزی رفتاری با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری شناختی در نوجوانان. *رویش روان شناسی*، ۱۳ (۴)، ۱۸۳-۱۹۲. http://frooyesh.ir/article-1-4788-fa.html

مام شریفی، پ؛ اکبری بجندی، ن؛ و اسدی، ن. (۱۳۹۹). تدوین مدل پیش بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس کیفیت زندگی و رضایت از زندگی: نقش واسطه ای راهبردهای مقابله با استرس. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹ (۸۹)، ۵۴۱-۵۵۱. https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17357462.1399.19.89.11.5

Acheson, R., & Papadima, M. (2026). The search for identity: Working therapeutically with adolescents in crisis 1. In *Psychoanalytic Crisis Work with Adolescents* (pp. 34-62). Routledge.

Avci, H., Baams, L., & Kretschmer, T. (2025). A Systematic Review of Social Media Use and Adolescent Identity Development. *Adolescent research review*, *10*(2), 219–236. https://doi.org/10.1007/s40894-024-00251-1

Branch, R., & Berman, S. L. (2023). Risk propensity as a function of personality and identity. *Youth*, *3*(2), 526-540. https://doi.org/10.3390/youth3020036

Branje, S., de Moor, E. L., Spitzer, J., & Becht, A. I. (2021). Dynamics of Identity Development in Adolescence: A Decade in Review. *Journal of research on adolescence: the official journal of the Society for Research on Adolescence*, *31*(4), 908–927. https://doi.org/10.1111/jora.12678

Branje S. (2022). Adolescent identity development in context. *Current opinion in psychology*, *45*, 101286. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.11.006

Djakovic, N., & Rowlands, M. T. (2026). Differential association theory, the dark triad of personality and the prediction of antisocial behaviour. *Psychiatry, Psychology and Law*, *33*(2), 238–254. https://doi.org/10.1080/13218719.2024.2404837

Fisher J. (2023). Who am I? The identity crisis of mental health professionals living with mental illness. *Journal of psychiatric and mental health nursing*, *30*(5), 880–884. https://doi.org/10.1111/jpm.12930

Hampejs, V., Zwickl, A. A., Tran, U. S., & Voracek, M. (2025). The Dark Triad of personality and criminal and delinquent behavior: Preregistered systematic review and three-level meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, *246*, 113308. https://doi.org/10.1016/j.paid.2025.113308

Hatano, K., Hihara, S., Nakama, R., Tsuzuki, M., Mizokami, S., & Sugimura, K. (2022). Trajectories in sense of identity and relationship with life satisfaction during adolescence and young adulthood. *Developmental psychology*, *58*(5), 977–989. https://doi.org/10.1037/dev0001326

Jonason, P. K., Webster, G. D. (2010). The Dirty Dozen: A Concise Measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*. 22, 2, 420–432. https://doi.org/10.1037/a0019265

Jefferson, R., Barreto, M., Verity, L., & Qualter, P. (2023). Loneliness During the School Years: How It Affects Learning and How Schools Can Help. *The Journal of school health*, *93*(5), 428–435. https://doi.org/10.1111/josh.13306

Kline, R. B. (2023). Principles and practice of structural equation modeling. Guilford publications. https://psycnet.apa.org/record/2010-18801-0000

Martin, D. J., Pettit, S. K., Stacki, S. L., Smith, K. W., & Caskey, M. M. (2025). Understanding young adolescent identity and experiences through internal dimensions: A scoping review. *Education Sciences*, *15*(2), 253. https://doi.org/10.3390/educsci15020253

Mayer, M., & Lu, Y. C. (2025). Global structures of digital dependence and the rise of technopoles. *New Political Economy*, *30*(5), 755-774. https://doi.org/10.1080/13563467.2025.2497766

McLarty, B. D., Whitman, D. S., Kluemper, D. H., & Tao, S. (2022). An identity and reputation approach to understanding the Dark Triad in the workplace. *Journal of Organizational Behavior*, *43*(3), 524-545. https://doi.org/10.1002/job.2569

Mejía-Suazo, C. J., Landa-Blanco, M., Mejía-Suazo, G. A., & Martínez-Martínez, C. A. (2025). Personality traits and digital challenges in Honduran adults: exploring the Dark and Light Triads' influence on internet gaming disorder and technology-related conflicts. *Frontiers in public health*, *13*, 1485264. https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1485264

Mestre-Bach, G., Paiva, U., San Martín Iniguez, L., Beranuy, M., Martín-Vivar, M., Mallorquí-Bagué, N., Normand, E., Contreras Chicote, M., Potenza, M. N., & Arrondo, G. (2025). The association between internet-use-disorder symptoms and loneliness: a systematic review and meta-analysis with a categorical approach. *Psychological medicine*, *55*, e77. https://doi.org/10.1017/S0033291725000376

Oppedal, B., Keles, S., & Røysamb, E. (2022). Subjective well-being among unaccompanied refugee youth: Longitudinal associations with discrimination and ethnic identity crisis. *Frontiers in Psychology*, *13*, Article 920657. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.920657

Pérez-Torres, V. (2024). Social media: a digital social mirror for identity development during adolescence. *Current Psychology*, *43*(26), 22170-22180. https://doi.org/10.1007/s12144-024-05980-z

Rapee, R. M., Creswell, C., Kendall, P. C., Pine, D. S., & Waters, A. M. (2023). Anxiety disorders in children and adolescents: A summary and overview of the literature. *Behaviour research and therapy*, *168*, 104376. https://doi.org/10.1016/j.brat.2023.104376

Russell D. W. (1996). UCLA Loneliness Scale (Version 3): reliability, validity, and factor structure. *Journal of personality assessment*, 66(1), 20–40. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6601_2

Schmidt, C. V. H., Rössig, S. A., Ruth, M., & Flatten, T. C. (2025). The bright side of a dark personality–How dark triad traits influence entrepreneurial passion. *Journal of Business Research*, *186*, 115044. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.115044

Shalghin, A. (2025). Isolation, Loneliness and Identity: A Literary Exploration. *World Journal of English Language*, *15*(4). https://doi.org/10.5430/wjel.v15n4p301

Turner, S., Fulop, A., & Woodcock, K. A. (2024). Loneliness: Adolescents' perspectives on what causes it, and ways youth services can prevent it. *Children and Youth Services Review*, *157*, 107442. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107442

Verity, L., Burke, L., & Qualter, P. (2025). Loneliness in adolescence: prevalence, developmental contexts, and interventions. *Frontiers in psychiatry*, *16*, 1696981. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2025.1696981

Wallace, E., & Buil, I. (2025). Individual differences in perceiving disinformation sharing as opinion leadership: Effects of dark triad traits, need for uniqueness, and green identity. *Personality and Individual Differences*, *238*, 113105. https://doi.org/10.1016/j.paid.2025.113105

Widyanto, L., & McMurran, M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychology & behavior: the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*, *7*(4), 443–450. https://doi.org/10.1089/cpb.2004.7.443

Yilmaz, I. (2025). *Navigating identity, belonging and power in cyberspace: Young Muslims in the anglosphere*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-981-95-4660-2

Young, K. S. (1998). *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction--and a winning strategy for recovery*. John Wiley & Sons.

Zarei, S., Memari, A. H., Moshayedi, P., & Shayestehfar, M. (2016). Validity and reliability of the UCLA loneliness scale version 3 in Farsi. *Educational Gerontology*, 42(1), 49-57. https://doi.org/10.1080/03601277.2015.1065688